Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
föredraget den 11 februari 2021 [1]

Mål C-39/20

Staatssecretaris van Financiën
mot
Jumbocarry Trading GmbH

(begäran om förhandsavgörande från Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol))

”Begäran om förhandsavgörande – Preskriptionstid avseende tullskulder – Tillfälligt upphörande av preskriptionstid – Preskription av tullskulden – Tillämpning i tiden av bestämmelsen om skäl för tillfälligt upphörande – Rättssäkerhetsprincipen – Principen om berättigade förväntningar”

1. År 1992 beslutade gemenskapslagstiftaren att samla de fram till denna tidpunkt spridda tullbestämmelserna i en enda text. Resultatet blev förordning (EEG) nr 2913/92, om inrättande av en tullkodex för gemenskapen (nedan kallad gemenskapens tullkodex). [2]

2. Gemenskapens tullkodex blev föremål för senare ändringar, fram till dess att den ersattes av förordning (EU) nr 952/2013, [3] om fastställande av en tullkodex för unionen (nedan kallad unionens tullkodex).

3. Enligt artikel 288 i unionens tullkodex ska vissa av dess bestämmelser tillämpas från den 30 oktober 2013, medan andra först ska tillämpas från den 1 maj 2016. [4] Bland de sistnämnda ingår artiklarna 103 och 124 i unionens tullkodex, avseende tillfälligt upphörande av preskriptionstiden genom meddelande av tullskulden respektive upphörande av denna.

4. Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) har framställt en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen avseende tolkningen av artiklarna 103.3 b, samt artikel 124.1 a, i unionens tullkodex.

5. Den hänskjutande domstolen har genom sina tolkningsfrågor i huvudsak önskat få klarhet i huruvida en bestämmelse i unionens tullkodex kan medföra ett tillfälligt upphörande av preskriptionstiden för en tullskuld medan denna tid fortfarande löpte, vilket skulle skjuta fram den dag då tullmyndigheterna kunde meddela den (och uppbära den) till ett senare datum än det då denna skuld skulle preskriberas enligt gemenskapens tullkodex.

1 Originalspråk: spanska.

2 Rådets förordning av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, 1992, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16 s. 4).

3 Europaparlamentets och rådets förordning av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (EUT L 269, 2013, s. 1, rättelse L 287, 2013, s. 90).

4 Enligt artikel 287 i unionens tullkodex trädde denna i kraft den 30 oktober 2013, det vill säga den tjugonde dagen efter det att den offentliggjordes i EUT av den 10 oktober 2013. I artikel 288 preciseras vilka artiklar som ska tillämpas från den 30 oktober 2013 respektive från den 1 maj 2016.

I. Unionsrätten

A. Gemenskapens tullkodex

6. I artikel 221.1, 221.3 och 221.4 föreskrivs följande:

”1. Gäldenären ska på lämpligt sätt underrättas om tullbeloppet så snart detta bokförts.

…

3. Underrättelse till gäldenären får inte ske senare än tre år efter den dag då tullskulden uppkom. Denna tidsfrist upphör att löpa från det att ett överklagande enligt artikel 243 inges till och med det att överklagandeförfarandet avslutas.

4. När tullskulden har uppkommit på grund av en handling som när den utfördes skulle ha kunnat ge upphov till straffrättsliga påföljder, får på de villkor som anges i de gällande bestämmelserna, underrättelsen till gäldenären lämnas efter det att treårsfristen enligt punkt 3 har löpt ut.”

B. Unionens tullkodex

7. I artikel 22.6 föreskrivs följande:

”6. Innan tullmyndigheterna fattar ett beslut som skulle vara negativt för den sökande, ska de meddela på vilka grunder de avser att basera sitt beslut till den sökande, som ska ges möjlighet att framföra sin ståndpunkt inom en föreskriven tid från och med den dag då denne mottar meddelandet eller ska anses ha mottagit det. När den tiden löpt ut ska den sökande i lämplig form meddelas beslutet.”

8. Artikel 29 har följande lydelse:

”Utom när en tullmyndighet agerar som en rättslig myndighet ska artiklarna 22.4, 22.5, 22.6, 22.7, 23.3, 26, 27 och 28 också gälla beslut som tullmyndigheterna fattar utan en föregående ansökan från den berörda personen.”

9. Artikel 103.1 och 103.3 b har följande lydelse:

”1. Gäldenären ska inte underrättas om någon tullskuld efter … utgången av en period om tre år efter den dag då tullskulden uppkom.

3. De perioder som avses i punkterna 1 och 2 ska tillfälligt upphöra att löpa om

…

b) tullmyndigheterna, i enlighet med artikel 22.6, har meddelat gäldenären på vilka grunder de avser att underrätta tullskulden; ett sådant tillfälligt upphörande ska tillämpas, från och med dagen för detta meddelande till och med slutet av den period inom vilken gäldenären givits möjlighet att framföra sin ståndpunkt.”

10. I artikel 124.1 a föreskrivs följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av gällande bestämmelser om de fall när ett import- eller exporttullbelopp som svarar mot en tullskuld inte uppbärs på grund av att gäldenärens insolvens har fastställts på rättslig väg, ska en tullskuld vid import eller export upphöra på något av följande sätt:

a) När gäldenären inte längre kan underrättas om tullskulden i enlighet med artikel 103.”

11. Artikel 288 har följande lydelse:

”1. Artiklarna 2, 7, 8, 10, 11, 17, 20, 21, 24, 25, 31, 32, 36, 37, 40, 41, 50, 52, 54, 58, 62, 63, 65, 66, 68, 75, 76, 88, 99, 100, 106, 107, 115, 122, 123, 126, 131, 132, 138, 142, 143, 151, 152, 156, 157, 160, 161, 164, 165, 168, 169, 175, 176, 178, 180, 181, 183, 184, 186, 187, 193, 196, 200, 206, 207, 209, 212, 213, 216, 217, 221, 222, 224, 225, 231, 232, 235, 236, 239, 253, 265, 266, 268, 273, 276, 279, 280, 281, 283, 284, 285 och 286 ska tillämpas från och med den 30 oktober 2013.

2. De artiklar som inte anges i punkt 1 ska tillämpas från och med den 1 maj 2016.”

C. Delegerade förordningen (EU) nr 2015/2446[5]

12. I artikel 8.1 föreskrivs följande:

”1. Fristen för sökande att framföra sin ståndpunkt innan ett beslut som skulle beröra dem negativt fattas ska vara 30 dagar.”

II. Bakgrund, tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

13. Jumbocarry Trading GmbH (nedan kallat Jumbocarry) är ett bolag med säte i Tyskland. Den 4 juli 2013 ingav det i Nederländerna en deklaration om övergång till fri omsättning av ett parti porslinsprodukter. I deklarationen uppgavs Bangladesh som ursprungsland, vilket resulterade i att en förmånlig nolltullsats tillämpades.

14. Eftersom ursprungsintygen visade sig vara falska meddelade Inspecteur van de Belastingdienst (skatte- och tullmyndigheten) (nedan kallad tullmyndigheten) i en skrivelse av den 1 juni 2016 Jumbocarry att bolaget i efterhand skulle påföras tull med den normala tullsatsen på 12 procent. I samma skrivelse gavs Jumbocarry möjlighet att yttra sig inom 30 dagar.

15. Den 18 juli 2016 utfärdade tullmyndigheten ett betalningsföreläggande mot Jumbocarry avseende den berörda tullskulden.

16. Jumbocarry överklagande detta beslut till Rechtbank Noord-Holland (Förstainstansdomstolen i Holanda Septentrional, Nederländerna), vilken biföll överklagandet och fastställde att tullskulden redan hade preskriberats, eftersom tre år hade förflutit sedan dess uppkomst (den 4 juli 2013).

17. Tullmyndigheten överklagade avgörandet i första instans till Gerechtshof Amsterdam (Appellationsdomstolen i Amsterdam, Nederländerna), vilken ogillade överklagandet i dom av den 27 februari 2018.

5 Kommissionens delegerade förordning av den 28 juli 2015 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 vad gäller närmare regler avseende vissa bestämmelser i unionens tullkodex (EUT L 343, 2015, s. 1) (nedan kallad delegerade förordningen).

18. Staatssecretaris van Financiën (statssekreterare med ministerlika befogenheter vid finansministeriet, Nederländerna) överklagade denna dom till Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol), som på grund av tvivel beträffande tillämpningen i tiden av vissa bestämmelser i unionens tullkodex har ställt följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1. Är artiklarna 103.3 b och 124.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen tillämpliga på en tullskuld som uppkom före den 1 maj 2016 och vars preskriptionstid vid den tidpunkten ännu inte hade löpt ut?

2) Om den första frågan ska besvaras jakande, utgör rättssäkerhetsprincipen och principen om berättigade förväntningar i så fall hinder för denna tillämpning?”

III. Förfarandet vid domstolen

19. Begäran om förhandsavgörande inkom till domstolen den 27 januari 2020.

20. Jumbocarry, den nederländska regeringen, kommissionen, rådet och Europaparlamentet har ingett skriftliga yttranden.

21. Domstolen ställde några skriftliga frågor till parterna och intervenienterna [6] beträffande

– De eventuella konsekvenserna för denna tvist av lärdomarna från tribunalens dom av den 5 december 2017, M.A.S. och M.B., särskilt punkt 42. [7]

– Klassificeringen av den omtvistade tullskulden som uppkommit genom en handling som skulle ha kunnat ge upphov till straffrättsliga påföljder vid den tidpunkt då den upprättades, med hänvisning till domen av den 19 oktober 2017, A [8] (punkterna 54–62).

– Analogin mellan det meddelande som föreskrivs i artikel 22.6, jämförd med artikel 29 i unionens tullkodex, och det som anges i artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex, som bryter preskriptionstiden på tre år enligt domen av den 10 juli 2019, CEVA Freight Holland [9] (punkterna 43, 45, 46 och 48).

IV. Rättslig bedömning

A. Inledande anmärkningar

22. Innan jag föreslår ett svar till Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) kommer jag att närmare precisera några av de frågor som domstolen har ställt till parterna och intervenienterna i målet om förhandsavgörande.

6 Den nederländska regeringen, kommissionen, rådet och Europaparlamentet svarade (vilket Jumbocarry emellertid inte gjorde).

7 Dom C-42/17, EU:C:2017:936 (nedan kallad domen Taricco II). Eftersom punkt 42 i denna dom innehåller en specifik hänvisning till ”domen Taricco, punkt 57, och [till] där angiven praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna”, omfattade domstolens fråga, underförstått, konsekvenserna av domen av den 8 september 2015, Taricco m.fl. (C-105/14, EU:C:2015:555) (nedan kallad domen Taricco I”), för detta mål.

8 C-522/16, EU:C:2017:778 (nedan kallad domen A).

9 C-249/18, EU:C:2019:587 (nedan kallad domen CEVA).

23. EU-domstolen har inte i dessa frågor bestritt beskrivningen av de faktiska omständigheterna i beslutet om hänskjutande.[10] Tvärtom kan dessa omständigheter, om vi utgår från att de stämmer, ge den hänskjutande domstolen ett perspektiv på unionsrätten som inte helt överensstämmer med det som den domstolen anammat.

24. Ingenting hindrar EU-domstolen från att ge den nationella domstolen anvisningar, grundade på handlingarna och yttrandena i målet, på aspekter som inte behandlats i beslutet om hänskjutande, om den anser att de är relevanta för att förbättra samarbetet med den hänskjutande domstolen.

1. Klassificering av den handling som ligger till grund för tullskulden och konsekvenserna av denna för preskriptionstiden

25. I artikel 221.4 i gemenskapens tullkodex anges följande: ”När tullskulden har uppkommit på grund av en handling som när den utfördes skulle ha kunnat ge upphov till straffrättsliga påföljder, får på de villkor som anges i de gällande bestämmelserna, underrättelsen till gäldenären lämnas efter det att treårsfristen [från det att skulden uppkom] har löpt ut”.

26. Även om denna bestämmelse eller andra punkter i denna artikel 221 i gemenskapens tullkodex inte innehåller ordet *preskription*, ansåg domstolen att den treårsfrist som angavs i realiteten avsåg en preskriptionstid avseende tullskulden.[11]

27. Domstolen har således angett att det ”enligt fast rättspraxis, i artikel 221.3 första meningen i [gemenskapens tullkodex] föreskrivs *en preskriptionsregel*, enligt vilken underrättelse om import- och exporttull som ska betalas inte får ske senare än tre år efter den dag då tullskulden uppkom”.[12]

28. Enligt nämnda 221.4 i gemenskapens tullkodex är den preskriptionstid för tullskulden som infördes genom denna tullkodex således inte begränsad till tre år när skulden ”har uppkommit på grund av en handling som när den utfördes skulle ha kunnat ge upphov till straffrättsliga påföljder”.

29. Detta slog domstolen fast i ett mål där varorna på ett olagligt sätt hade övergått till fri omsättning, efter en tulldeklaration grundad på felaktiga uppgifter.[13]

30. Även om övergång till fri omsättning inte är en av de händelser som ger upphov till en tullskuld vid import som räknas upp i artikel 201 i gemenskapens tullkodex, innebär detta enligt domstolen inte ”att en sådan skuld inte ’har uppkommit på grund av’ – i den mening som avses i artikel 221.4 i tullkodexen – sådana handlingar som de som är aktuella i det nationella målet”.[14]

10 Domstolen angav i domen av den 2 april 2020, Coty Germany (C-567/18, EU:C:2020:267, punkt 22), följande: ”Eftersom den hänskjutande domstolen är ensam behörig att fastställa och bedöma de faktiska omständigheterna i det mål som den har att avgöra, ska EU-domstolen i princip begränsa sin prövning till de uppgifter som den hänskjutande domstolen har beslutat att lägga fram för den och således hålla sig till den situation som den hänskjutande domstolen anser vara fastställd.”

11 Den avser i realiteten ”[u]ppbördsförfarandet för tullskulden … vilket innebär att skulden preskriberats, enligt domen av den 23 februari 2006, Molenbergnatie (C-201/04: EU:C:2006:136, punkt 42) (nedan kallad domen Molenbergnatie).

12 Dom av den 17 juni 2010, Agra (C-75/09, EU:C:2010:352, punkt 30), med hänvisning till domen Molenbergnatie, punkt 39, och dom av den 16 juli 2009, Snauwaert m.fl. (C-124/08 och C-125/08, EU:C:2009:469, punkt 28). Min kursivering.

13 Domen A. I detta mål lämnade ett bolag med säte i Tyskland in ett flertal deklarationer om övergång till fri omsättning i Nederländerna av varor från Brasilien och Argentina. De nederländska tullmyndigheterna bedömde att en kedja av transaktioner hade skapats mellan flera aktörer, där ”det ursprungliga priset för de varor … som köpts från självständiga sydamerikanska leverantörer, artificiellt ökade vid de efterföljande transaktionerna, med följd att cif-importpriset för de ifrågavarande varorna var högre än utlösningspriset, i syfte att undgå att betala tilläggstull enligt förordning[arna]” (punkt 25). Domstolen fann att ”[i] den mån sådana tilläggsavgifter helt eller delvis inte har uppburits till följd av att det har lämnats felaktiga uppgifter ska det följaktligen anses att en sådan tullskuld ’har uppkommit på grund av’ – i den mening som avses i artikel 221.4 i tullkodexen – lämnandet av dessa uppgifter” (punkt 57).

14 Ibidem, punkt 58.

31. Således kunde den i artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex föreskrivna fristen överskrida tre år när det agerande på vilket tullskulden grundade sig skulle kunna ge upphov till straffrättsliga påföljder. [15]

32. Samma bestämmelse, med smärre ändringar, finns i artikel 103.2 i unionens tullkodex. [16] Enligt denna får, när tullskulden har uppkommit på grund av en handling som när den utfördes skulle ha kunnat ge upphov till straffrättsliga förfaranden, fristen för att meddela den förlängas till minst fem år och högst tio år.

33. Den hänskjutande domstolen skulle således, om dess rättegångsregler tillåter detta, [17] i detta mål kunna fastställa huruvida situationen är analog med situationen i målet A.

34. Allt förefaller tyda på att detta är fallet, eftersom tullmyndigheten, enligt beslutet om hänskjutande, i det meddelande som riktades till Jumbocarry den 1 juni 2016, uttryckte tvivel beträffande de deklarerade varornas egentliga ursprung och hävdade att ursprungscertifikatet var *falskt*. [18]

35. Om den hänskjutande domstolen bekräftar att den handling på grund av vilken Jumbocarrys tullskuld uppkom kunde ge upphov till straffrättsliga förfaranden, skulle denna skuld, som uppkom den 4 juli 2013, inte ha upphört genom preskription varken den 1 juni 2016 (datum för tullmyndighetens meddelande) eller den 18 juli 2016 (datum för betalningsföreläggandet).

36. Under sådana omständigheter är det inte nödvändigt att göra någon bedömning av vilken påverkan de handlingar som år 2016 medförde att treårsfristen för tullskulden tillfälligt upphörde att löpa hade enligt gemenskapens eller unionens tullkodex. Denna treårsfrist är då, ska det erinras om, inte tillämplig i förevarande mål.

2. Underrättelse till gäldenären enligt gemenskapens tullkodex

37. Underrättelse till gäldenären av tullbeloppet, beräknat av tullmyndigheten från den tidpunkt då den förfogade över de nödvändiga dokumenten, [19] skulle, enligt artikel 221.1 och 221.3 i gemenskapens tullkodex, ske på ”lämpligt sätt” och inte senare än tre år från den dag då skulden uppkom.

38. Domstolen uttalande sig om denna *underrättelse*, och angav, beträffande dess form och innehåll, att det ”… ankommer … på behöriga statliga myndigheter att garantera att tullgäldenären underrättas på ett sådant sätt att vederbörande får fullständig kännedom om sina rättigheter”. [20] Det krävdes däremot inte att medlemsstaterna skulle anta några särskilda handläggningsregler. [21]

15 Ibidem, punkt 61.

16 Artikel 103.2: ”När tullskulden har uppkommit på grund av en handling som när den utfördes skulle ha kunnat ge upphov till straffrättsliga förfaranden, ska den treårsperiod som avses i punkt 1 förlängas till minst fem år och högst tio år i enlighet med nationell lagstiftning”.

17 Enligt den nederländska regeringens svar på domstolens frågor är det i samband med prövningen av ett överklagande inte möjligt att fastställa huruvida det har förelegat en handling som skulle kunna ge upphov till straffrättsliga förfaranden, om inte domstolen i första instans och appellationsdomstolen har konstaterat detta.

18 Punkt 2.3 i beslutet om hänskjutande. Domstolen angav i domen A, punkt 45, med hänvisning till artikel 201 i gemenskapens tullkodex, att ”[d]et … av denna bestämmelse [följer] att upplysningar som legat till grund för upprättandet av en tulldeklaration ska anses vara ’felaktiga’ … om de har lett till att de lagenliga tullarna helt eller delvis inte uppbärs”.

19 Artikel 217 i gemenskapens tullkodex. När det begärda tullbeloppet överensstämde med det belopp som hade tagits upp tulldeklarationen var det inte nödvändigt att lämna någon underrättelse, utan det faktum att tullmyndigheterna frigjort varorna ansågs då vara likvärdigt med underrättelse (se artikel 221.2 i gemenskapens tullkodex).

20 Domen Molenbergnatie, punkt 53. Det rörde sig i det målet om att klargöra huruvida en handling kunde godtas som underrättelse ”även om handlingen i fråga inte innehåller någon som helst hänvisning till artikel 221 i [gemenskapens tullkodex] eller det inte någonstans anges att det rör sig om en underrättelse om tullbelopp till gäldenär”, enligt formuleringen av den fjärde fråga som hade ställts av den hänskjutande domstolen, återgiven i punkt 24.

21 Ibidem, punkterna 53 och 54 samt punkt 4 i beslutsdelen.

39. Med avseende på dess rättsverkningar, angav domstolen att ”underrättelsen till gäldenären … enligt artikel 221.3 i [gemenskapens tullkodex] medför att preskriptionstiden [efter vilken tullskulden upphör] *avbryts*”. [22]

40. De ”underrättelser” som det hänförs till dels i artikel 221.1 och 221.3 i gemenskapens tullkodex, dels i artiklarna 22.6 och 103.3 b i unionens tullkodex har tydliga samband. De överensstämmer inte i alla hänseenden, [23] men kan, under vissa omständigheter, betraktas som administrativa handlingar med likvärdigt innehåll, enligt det synsätt som domstolen angett vid tolkningen av den första av dessa artiklar.

41. I gemenskapens tullkodex föreskrevs inte uttryckligen att beslut som gick emot gäldenärens intressen skulle meddelas denne innan de antogs. Som jag har påpekat ovan, angavs i denna endast att myndigheten var skyldig att, på lämpligt sätt, underrätta gäldenären om tullbeloppet innan tidsfristen på tre år från tullskuldens uppkomst löpte ut.

42. Domstolen har emellertid angett att en föregående underrättelse var obligatorisk enligt tillämpningen av gemenskapens tullkodex, [24] för att ge gäldenären tillfälle att yttra sig och syftade samtidigt till ”att den behöriga myndigheten på ett meningsfullt sätt [skulle] kunna beakta samtliga relevanta uppgifter”. [25] Denna underrättelse ”avbröt”, som jag redan har erinrat om, fristen för preskription av tullskulden. [26]

43. Eftersom det i gemenskapens tullkodex inte föreskrevs någon uttrycklig skyldighet att i förväg underrätta gäldenären, angavs det inte heller några andra aspekter med anknytning till en sådan skyldighet, såsom på vilket sätt synpunkterna skulle framföras eller inom vilken tidsfrist de skulle lämnas in. Dessa aspekter ankom på den nationella lagstiftaren, inom ramen för effektivitetsprincipen och likvärdighetsprincipen.

44. Unionens tullkodex reglerar uttryckligen den underrättelse till gäldenären avseende vilken denne kan lämna synpunkter till försvar för sina intressen. [27] I linje med domstolens praxis avseende gemenskapens tullkodex (och, på sätt och vis, som motpunkt till erkännandet av rätten till försvar), [28] får denna myndighetsåtgärd, enligt artikel 103.3 b i unionens tullkodex, till verkan att treårsfristen för att meddela skulden, som började löpa vid den tidpunkt då skulden uppkom, tillfälligt upphör att löpa. Det tillfälliga upphörandet varar fram till slutet på den period då gäldenären har möjlighet att lämna synpunkter [29] och fristen återupptas därefter.

22 Domen CEVA, punkt 47. Min kursivering.

23 Det rör sig således inte om någon automatisk eller allmängiltig likställighet. Jag instämmer på denna punkt med kommissionens svar på domstolens frågor (punkt 15 och följande punkter). Vad jag föreslår är en bedömning av jämförbarheten *i det konkreta fallet*, mot bakgrund av de specifika omständigheterna i detta.

24 Dom av den 3 juli 2014, Kamino International Logistics och Datema Hellmann Worldwide Logistics (C-129/13 och C-130/13, EU:C:2014:2041, punkt 28 och följande punkter).

25 Ibidem, punkt 38: ”Denna regel har, för att säkerställa ett verkningsfullt skydd av den berörda personen eller det berörda företaget, till syfte att de sistnämnda ska kunna rätta till fel eller göra gällande uppgifter avseende deras personliga situation som ger stöd för att beslutet ska fattas eller att det inte ska fattas, eller för att det ska ges ett visst innehåll”.

26 Domen CEVA, punkt 47. I domen hänförs till att preskriptionstiden ”avbryts”, men i förevarande fall behöver det inte röra sig om ett avbrott i egentlig mening (vilket skulle innebära att en ny frist påbörjas), utan snarare ett ”tillfälligt upphörande”. I artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex hänfördes bokstavligen till ett ”tillfälligt upphörande” av fristen för det fall ett överklagande inges.

27 Som allmän bestämmelse anges att ”[i]nnan tullmyndigheterna fattar ett beslut som skulle vara negativt för den sökande, ska de meddela på vilka grunder de avser att basera sitt beslut till den sökande, som ska ges möjlighet att framföra sin ståndpunkt inom en föreskriven tid från och med den dag då denne mottar meddelandet eller ska anses ha mottagit det” (artikel 22.6 i unionens tullkodex). Se även artikel 29, avseende beslut som tullmyndigheterna fattar utan en föregående ansökan från den berörda personen.

28 Det rörde sig om att hindra att tullskulden skulle upphöra att gälla när underrättelsen lämnades när fristen nästan löpt ut. Se tillägg 62 till artikel 91 i kommissionens förslag, Betänkande till förslaget om Europaparlamentets om rådets förordning om fastställande av en tullkodex för unionen, dokument A7–0006/2013, s. 47.

29 Artikel 24 f i unionens tullkodex gav kommissionen befogenhet att anta delegerade akter för att fastställa den period som avses i artikel 22.6 första stycket. I artikel 8.1 i den delegerade förordningen fastställdes den till 30 dagar.

45. Med andra ord innebär det tillfälliga upphörande som föreskrivs i artikel 103.3 b i unionens tullkodex att trettio dagar läggs till de tre år som, räknat från tullskuldens uppkomst, utgör tidsfristen för att meddela denna. Således medges egentligen en (tidsmässigt mycket begränsad) förlängning av den preskriptionstid efter vilken myndigheternas rätt att uppbära tullskulden upphör. [30]

46. I detta mål underrättade tullmyndigheten, enligt vad den hänskjutande domstolen har angett, den 1 juni 2016 Jumbocarry om att den avsåg att uppbära tullskulden i efterhand, med en skattesats på 12 procent, och gav Jumbocarry 30 dagar för att lämna synpunkter.

47. Om detta händelseförlopp stämmer, skulle en tillämpning av ovannämnda rättspraxis kunna leda domstolen till att anta att följande två faktorer är relevanta avseende tvisten:

– För det första kunde ett meddelande med detta innehåll vara lämpligt för att förse gäldenären med adekvat information och tillåta denne att försvara sina rättigheter med full kännedom om omständigheterna, i den mening som domstolen i domen Molenbergnatie tolkade artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex. [31]

– För det andra skulle detta meddelande, likaledes med tillämpning av artikel 221.3, såsom domstolen har tolkat den, [32] ha gett upphov till ett *avbrott i* (eller tillfälligt upphörande av) den treåriga preskriptionstid, som påbörjats vid tullskuldens uppkomst.

48. Den treåriga preskriptionstiden upphörde således tillfälligt att löpa (eller eventuellt avbröts) oavsett vilken tullkodex som var tillämplig (gemenskapens eller unionens), till följd av tullmyndighetens underrättelse till Jumbocarry, vilken gjordes den 1 juni 2016, det vill säga innan utgången av treårsfristen räknad från den 4 juli 2013, dagen då denna tullskuld uppkom.

49. På samma sätt är det, eftersom tidsfristens tillfälliga upphörande varade fram till slutet på den period som gäldenären getts för att inkomma med synpunkter, sannolikt [33] att den treåriga preskriptionstiden för tullskulden (med tillägg för tiden för det tillfälliga upphörandet) inte heller enligt gemenskapens tullkodex hade löpt ut den dag (den 18 juli 2016) då Jumbocarry meddelades betalningskravet.

B. I andra hand, avseende tolkningsfrågorna

50. Jag kommer, under alla omständigheter, att föreslå ett svar på tolkningsfrågorna, för det fall den hänskjutande domstolen, trots bedömningen av de ovannämnda rättsliga omständigheterna, [34] skulle anse att den behöver en tolkning av de unionsrättsliga bestämmelser som den har hänvisat till.

1. Den första tolkningsfrågan

51. Den hänskjutande domstolen har uttryckt tvivel beträffande de tidsmässiga verkningarna (*ratione temporis*) av två bestämmelser i unionens tullkodex, vilken enligt dess artikel 288.2 ska tillämpas från och med den 1 maj 2016.

30 Se fotnot 11 i detta förslag till avgörande.

31 Punkt 38 i detta förslag till avgörande. Rådet har till svar på domstolens frågor angett att den instämmer i att denna möjlighet finns i vissa konkreta situationer (men inte är allmängiltig).

32 Punkt 39 i detta förslag till avgörande.

33 Som jag har angett i punkt 43 i detta förslag till avgörande, var fastställandet av fristen för att inkomma med synpunkter enligt gemenskapens tullkodex något som ankom på den nationella lagstiftaren, med förbehåll för likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen.

34 Enligt Europaparlamentet skulle begäran om förhandsavgörande bli hypotetisk om någon av dessa rättsliga omständigheter godtas (punkt 12 i dess svar på domstolens frågor).

– Den första tolkningsfrågan avser preskription av tullskulden (artikel 103.3 b i unionens tullkodex).

– Den andra tolkningsfrågan rör upphörandet av denna tullskuld (artikel 124.1 a i unionens tullkodex) när gäldenären inte längre kan underrättas om tullskulden i enlighet med artikel 103.

52. Den hänskjutande domstolens resonemang har, liksom parternas och intervenienternas resonemang i målet om förhandsavgörande, kretsat kring huruvida dessa bestämmelser ska klassificeras som handläggningsregler eller materiella bestämmelser. Jag ser inget hinder för att påbörja min bedömning ur detta perspektiv.

a) Huruvida de tillämpliga bestämmelserna ska klassificeras som handläggningsregler eller materiella bestämmelser och vilka verkningar de har i förevarande mål

53. Parterna och intervenienterna i målet har hänvisat till domstolens *klassiska* praxis i vilken den, i sina uttalanden om nya bestämmelsers verkningar i tiden, såväl i pågående situationer som i situationer som upphört, har gjort en åtskillnad utifrån huruvida det rör sig om handläggningsregler respektive materiella bestämmelser.

54. Enligt denna rättspraxis ska ”handläggningsregler enligt fast rättspraxis i allmänhet … anses tillämpliga på alla tvister som pågår vid tidpunkten då de träder i kraft, i motsats till materiella bestämmelser som vanligtvis tolkas så, att de inte avser förhållanden som har uppstått innan bestämmelserna trädde i kraft”. [35]

55. Domstolen har sammanfattat sin praxis avseende materiella bestämmelsers tillämpning i tiden på följande sätt: ”[E]n ny rättsregel ska tillämpas från och med den tidpunkt då den rättsakt i vilken den ingår träder i kraft och … en sådan rättsregel [är], även om den inte är tillämplig på en rättslig ställning som uppkommit och blivit slutligt förvärvad innan den nya rättsakten trädde i kraft, … direkt tillämplig på framtida verkningar av en situation som uppstått när den äldre lagen gällde liksom på nya situationer. Med förbehåll för principen om att rättsakter inte har retroaktiv verkan, förhåller det sig annorlunda endast när den nya rättsregeln åtföljs av specialbestämmelser som reglerar dess tillämpning i tiden”. [36]

56. Denna rättspraxis [37] tillåter emellertid en viss nyansering, beroende på omständigheterna. Således gäller följande:

– Handläggningsreglerna är i allmänhet tillämpliga från den dag då de träder i kraft.

– De materiella bestämmelserna påverkar däremot inte de rättsliga ställningar som slutgiltigt har fastställts före ikraftträdandet, såvida det inte följer av bestämmelsernas lydelse, ändamål och systematik att de ska ha en sådan verkan. [38]

35 Domen Molenbergnatie, punkt 31.

36 Dom av den 7 november 2018, O’Brien (C-432/17, EU:C:2018:879, punkt 27).

37 Denna är tillämplig såväl på tullområdet (se, särskilt, dom av den 12 november 1981, Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80–217/80, EU:C:1981:270, punkt 9), och dom av den 9 mars 2006, Beemsterboer Coldstore Services (C-293/04, EU:C:2006:162, punkterna 19–21)), som på andra områden (se, bland annat, dom av den 29 januari 2002, Pokrzeptowicz-Meyer (C-162/00, EU:C:2002:57, punkterna 49 och 50), dom av den 11 december 2012, kommission/Spanien (C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 45), och dom av den 7 november 2018, O’Brien (C-432/17, EU:C:2018:879, punkterna 26 och 27)).

38 Dom av den 9 mars 2006, Beemsterboer Coldstore Services (C-293/04, EU:C:2006:162, punkt 21): ”De gemenskapsrättsliga materiella bestämmelserna kan dock undantagsvis tolkas så att de avser förhållanden som har uppkommit innan de trädde i kraft i den mån det tydligt följer av deras ordalydelse, ändamål eller systematik att de skall ha en sådan verkan [(se dom av den 12 november 1981, Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80–217/80, EU:C:1981:270, punkt 9), dom av den 15 juli 1993, GruSa Fleisch (C-34/92, EU:C:1993:317, punkt 22), och dom av den 24 september 2002, Falck och Acciaierie di Bolzano/kommissionen (C-74/00 P och C-75/00 P, EU:C:2002:524, punkt 119))]”.

– Ett undantag från denna bestämmelse kan utgöras av en situation där ”unionsbestämmelser, vars syfte var att skapa en samlad reglering avseende uppbörd i efterhand av tullar, innehöll såväl handläggningsregler som materiella bestämmelser, som bildade en oupplöslig enhet, och bestämmelserna … inte [kunde] bedömas enskilt med avseende på deras rättsverkningar i tiden”. [39]

57. Om man utgår från det synsätt som anges i beslutet om hänskjutande och i parternas och intervenienternas synpunkter i målet om förhandsavgörande, krävs det en bedömning av karaktären (handläggningsregler eller materiella bestämmelser) av de artiklar i unionens tullkodex som den första tolkningsfrågan avser.

58. Resultatet av denna bedömning borde tala för en materiell karaktär av dessa bestämmelser, om vi håller oss till vad domstolen slog fast i domen Molenbergnatie. Enligt denna dom ska artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex ”anses vara en materiell bestämmelse”. [40]

59. För att klassificera denna artikel som en materiell bestämmelse och inte som en handläggningsregel beaktade domstolen verkningarna av att det inte lämnats någon underrättelse om tullbeloppet (av myndigheterna) inom treårsfristen, i förhållande till de grunder för upphörandet av denna skuld som räknas upp i artikel 233 i gemenskapens tullkodex. Jag drar av dessa slutsatsen att tullskulden ”är preskriberad och således har upphört” [41] om de omständigheter som anges i de båda bestämmelserna föreligger.

60. Oavsett vilken uppfattning (i doktrinen) som kan uttryckas angående dessa påståenden, [42] är det uppenbart att domstolen har valt att klassificera artikel 221.3, jämförd med artikel 233, i gemenskapens tullkodex som en materiell bestämmelse.

61. Denna klassificering kan, utan större svårigheter, överföras på motsvarande bestämmelse i unionens tullkodex. Artikel 103.3 b, jämförd med artikel 124.1 a, i denna kodex, har nämligen ett innehåll som motsvarar artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex.

62. En tillämpning av domen Molenbergnatie innebär följaktligen att de bestämmelser i unionens tullkodex av vilka en tolkning har begärts är materiella och därför inte ska tillämpas på tullskulder som uppkommit innan de trädde i kraft.

63. Förbudet att tillämpa nya materiella bestämmelser på händelser som inträffat före deras ikraftträdande gäller emellertid när det rör sig om ”rättsliga ställningar som har uppkommit och slutgiltigt fastställts före detta ikraftträdande”. [43] Detta gäller inte i förevarande mål där preskriptionstiden fortfarande löpte.

64. Som den hänskjutande domstolen med rätta har framhållit, var gäldenärens situation i det mål som avgjordes genom domen Molenbergnatie slutgiltigt fastställd. Däremot var Jumbocarrys tullskuld ännu inte ”preskriberad den 1 maj 2016”. [44] Därför har den hänskjutande domstolen tillagt att ”den berörda personens situation skiljer sig från den som prövades i punkt 41 i domen Molenbergnatie”. [45]

39 Dom av den 26 mars 2015, kommissionen/Moravia Gas Storage (C-596/13 P, EU:C:2015:203, punkt 36), med hänvisning till dom av den 12 november 1981, Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80–217/80, EU:C:1981:270).

40 Domen Molenbergnatie, punkt 42: ”Med hänsyn till detta ska artikel 221.3 [i gemenskapens tullkodex], till skillnad från artikel 221.1 och 221.2, anses vara en materiell bestämmelse och således ska den inte tillämpas på uppbörd av en tullskuld som uppkommit före den 1 januari 1994”.

41 Ibidem, punkt 41.

42 Domen Molenbergnatie illustrerar väl svårigheterna att göra en uppdelning mellan handläggningsregler och materiella bestämmelser, en åtskillnad som ibland kan förbise den oskiljaktiga karaktären mellan dessa. Medan artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex reglerar dess (handläggnings-) krav på underrättelse till gäldenären, såsom den frist inom vilken denna måste ske och den uppskjutande verkan som ett överklagande medför, rör det sig nämligen när underrättelsen har skett för sent om en (materiell) preskription av tullskulden.

43 Se punkt 56 i detta förslag till avgörande.

44 Punkt 4.4.3 i beslutet om hänskjutande.

45 Punkt 4.4.3 slutet i beslutet om hänskjutande.

65. Av uppgifterna i beslutet om hänskjutande framgår följande:

– Jumbocarrys skuld uppkom den 4 juli 2013.

– Vid den tidpunkt – skild från ikraftträdandet av unionens tullkodex – då artiklarna 103 och 124 i unionens tullkodex blev tillämpliga (det vill säga den 1 maj 2016),[46] hade den treåriga preskriptionstiden för den aktuella tullskulden inte löpt ut. Den skulle ha löpt ut den 4 juli 2016 om inte det tillfälliga upphörandet av fristen genom tullmyndighetens meddelande hade inträffat (den 1 juni 2016).

66. Sammanfattningsvis var Jumbocarrys rättsliga situation, vad gäller preskriptionen av bolagets skuld, inte slutgiltigt fastställd när den nederländska myndigheten tillfälligt avbröt den treåriga fristen, genom att den 1 juni 2016 (i enlighet med artiklarna 22.6 och 103.3 b i unionens tullkodex) meddela på vilka grunder den avsåg att underrätta tullskulden.

67. Mot denna bakgrund anser jag att det inte finns något som hindrar en tillämpning av artiklarna 103.3 b och artikel 124.1 a i unionens tullkodex. Den första tolkningsfrågan ska således besvaras jakande.

68. Denna slutsats bekräftas av de enhetliga kriterier som följer av domarna Taricco I och Taricco II. Parlamentet har i sitt skriftliga yttrande hänvisat till den första av dessa domar och parterna i tvisten samt de övriga intervenienterna i målet om förhandsavgörande har, på begäran av domstolen, haft tillfälle att yttra sig om verkningarna av båda.

b) Verkningarna av domarna Taricco I och Taricco II på förevarande mål

69. I den straffrättsliga doktrinen har ett av de problem som traditionellt sett har diskuterats varit det som följer av att, genom en ny lag, förlänga preskriptionstiderna för brott innan de preskriptionstider som gällde för brottet när det begicks har löpt ut.[47]

70. Denna förlängning har medfört svårigheter, i samband med att förlängningen bedömts mot bakgrund av den allmänna principen om förbud mot retroaktiv tillämpning *in pejus* av straffrättsliga lagar. Detta förbud omfattas av artikel 49.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

71. De båda motstridiga resonemangen om denna aspekt innebär två mot varandra ställda synpunkter: a) att den tidigare lagen (*tempus regit actum*) ska gälla för en preskriptionstid som påbörjats innan den nya lagen träder i kraft, och b) att ingenting hindrar lagstiftaren från att förlänga preskriptionstiden, men att en ny preskriptionstid (längre än den tidigare) endast ska gälla för brott som ännu inte preskriberats enligt den tidigare lagen.[48]

72. Domstolen grundade sig i sitt svar på en av tolkningsfrågorna i målet Taricco I på praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna avseende artikel 7 i Europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950, i vilken föreskrivs rättigheter som motsvarar dem som garanteras i artikel 49 i stadgan.

46 Se artikel 288 i unionens tullkodex, som återges i punkt 11 i detta förslag till avgörande.

47 Detta problem har uppstått i mycket allvarliga situationer då brott som fram till dess kunnat preskriberas enligt nya lagar har förklarats sakna möjlighet till preskription.

48 Det är allmänt erkänt att om de (tidigare) tidsfristerna redan har löpt ut kan bestämmelserna i den nya lagen inte tillämpas.

73. Domstolen angav i enlighet med denna rättspraxis att ”[e]n förlängning av preskriptionstiden och dess omedelbara tillämpning … inte [innebär] någon kränkning av de rättigheter som garanteras i artikel 7 i Europakonventionen. Denna bestämmelse kan inte anses utgöra hinder mot att förlänga preskriptionstiderna när de gärningar som läggs de tilltalade till last aldrig har preskriberats”. [49]

74. Generaladvokaten Kokott hade, i sitt förslag till avgörande i målet Taricco I, uttalat sig på ett liknande sätt: ”[D]en tidsfrist inom vilken ett åtal kan väckas mot ett brott [kan] även ändras efter det att brottet har begåtts, så länge som preskription ännu inte har inträtt”. [50]

75. Domstolen bekräftade i domen Taricco II detta uttalande och ansåg det godtagbart att en nationell lagstiftare ”förlänger preskriptionstiden med omedelbar verkan, inbegripet för påtalade gärningar som ännu inte preskriberats”. Domstolen ansåg att en sådan förlängning ”i princip inte innebär någon kränkning av principen om laglighet i fråga om brott och straff (se, för ett liknande resonemang, domen i målet Taricco [I], punkt 57 och där angiven rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna)”. [51]

76. Det är riktigt att de nationella bestämmelser som domarna Taricco I och Taricco II avser skiljer sig från dem som är omtvistade i förevarande mål. Det gjordes i dessa inte egentligen någon ny förlängning av fristen för preskription av brott, utan en förkortning av den längsta tillåtna period under vilken denna frist kunde avbrytas, [52] som medförde ”att den tidsmässiga effekten av ett preskriptionsavbrott neutraliseras”. [53]

77. Det är även riktigt att domstolen, efter en begäran om förhandsavgörande som framställts av Corte costituzionale (Författningsdomstolen, Italien) i målet Taricco II, behandlade den omtvistade lagstiftningen från en annan synvinkel än det som den hade antagit i domen Taricco I.

– I domen Taricco I analyserade domstolen den italienska domstolens skyldighet att avstå från att, i ett brottmål avseende brottsligt handlande i samband med uppbärande av mervärdesskatt, tillämpa några nationella bestämmelser om avbrott i preskriptionstiden för brott som, i kombination med den normala varaktigheten av förfaranden i denna medlemsstat, i praktiken fastställde straffrihet för gärningsmännen, till nackdel för unionens ekonomiska intressen.

– I domen Taricco II nyanserade domstolen sina uttalanden i domen Taricco I [54] och analyserade skyldigheten att underlåta att tillämpa de nationella preskriptionsbestämmelserna (som, i Italien, är av materiell karaktär enligt Corte costituzionale (Konstitutionsdomstolen)) [55] med avseende på den

49 Punkt 57 i domen Taricco I. Hänvisningen till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i denna punkt omfattar domarna Coëme m.fl./Belgien, nr 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 och 33210/96, § 149, TEDH 2000-VII; Scoppola/Italien (nr 2), nr 10249/03, § 110 och där angiven rättspraxis, av den 17 september 2009, och OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos/Ryssland, nr 14902/04, §§ 563, 564 och 570 samt där angiven rättspraxis, av den 20 september 2011.

50 Förslag till avgörande av generaladvokaten Kokott (C-105/14, EU:C:2015:293, punkt 120). Hon nämnde, till stöd för detta resonemang, ”Europadomstolens dom av den 22 juni 2000 i målet Coëme m.fl. mot Belgien (klagomål nr 32492/96 m.fl.), Recueil des arrêts et décisions 2000- VII, punkt 149”.

51 Punkt 42 i domen Taricco II.

52 Ett *avbrott* i denna frist, som juridisk form skild från ett *tillfälligt upphörande* av denna, medförde enligt den italienska lagstiftningen att fristen började löpa på nytt från den dagen då den avbrutits. En period av avbrott fick emellertid inte, enligt artikel 161 i strafflagen, överskrida hälften av denna (absoluta) preskriptionstid. Reformen av denna strafflag, genom lag nr 251/2005, medförde att den längsta varaktigheten av avbrottsperioden begränsades till en fjärdedel av huvudperioden. Följden av denna lagändring blev att även om preskriptionstiden var identisk före och efter lag nr 251/2005, begränsades det avbrott som följde av domstolsförfaranden väsentligt, vilket främjade straffrihet. Den hänskjutande domstolen angav således att ändringen, år 2005, av artikel 161 andra stycket i strafflagen endast medger ”att preskriptionstiden, efter ett preskriptionsavbrott, förlängs med en fjärdedel av den inledande preskriptionstiden, vilket i praktiken innebär att preskriptionen inte avbryts i de flesta brottmål” (punkt 23 i domen Taricco I).

53 Domen Taricco I, punkt 46.

54 Enligt domen Taricco I eliminerade de nationella bestämmelserna om preskription den effektiva och avskräckande effekten av de åtgärder som föreskrivits för att bekämpa brottslig verksamhet som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen. En nationell domstol fick i detta syfte underlåta att tillämpa nämnda bestämmelser om detta var oumbärligt för att garantera unionsrättens fulla verkan (punkterna 47 och 49).

55 Domen Taricco II, punkt 27.

straffrättsliga legalitetsprincipen.[56] Domstolen klargjorde vidare lagstiftarens respektive brottmålsdomarens behörigheter för att avhjälpa en situation där den interna rättsordningen inte var förenlig med de krav som följde av skyddet för unionens ekonomiska intressen, i syfte att vidta effektiva, proportionerliga och avskräckande påföljder.

78. De märkbara skillnaderna mellan den ena och den andra domen återspeglas emellertid inte i den i detta mål omtvistade frågan, nämligen tillåtelse att omedelbart tillämpa en ny preskriptionstid, som är längre än den tidigare, avseende händelser som ännu inte har preskriberats.

79. På detta specifika område sammanfaller de båda domarna. I punkt 42 i domen Taricco II bekräftade domstolen, utan förbehåll, förklaringen i punkt 57 i domen Taricco I och även den praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som den hänvisat till i domen Taricco I.

80. Om det är möjligt att en ny bestämmelse förlänger preskriptionstiden, med omedelbar verkan, för straffrättsliga handlingar som ännu inte är preskriberade, bör det emellertid i än högre grad vara möjligt att tillämpa detta kriterium när det som står på spel är, det tillfälligt begränsade, upphörandet av fristen för preskription av en tullskuld (som inte har någon karaktär av påföljd) innan de tre år förflutit som, enligt den tidigare lagstiftningen, var nödvändiga för att skulden skulle anses preskriberad.[57]

2. Den andra tolkningsfrågan

81. Den andra tolkningsfrågan är mycket kortfattat formulerad. Den hänskjutande domstolen önskar ”om den första frågan ska besvaras jakande …” få klarhet i huruvida en tillämpning av artiklarna 103.3 b och 124.1 a i unionens tullkodex är förenlig med rättssäkerhetsprincipen och principen om berättigade förväntningar.

82. Europaparlamentet har intervenerat i detta förfarande och angett att den hänskjutande domstolen, med sin andra tolkningsfråga ”förefaller” tvivla, om än inte uttryckligen, på om de båda artiklar som den första tolkningsfrågan avser är giltiga.[58]

83. Jag tror emellertid inte att en läsning av beslutet om hänskjutande gör det möjligt klassificera den andra frågan som ett uttryck för ett tvivel beträffande giltigheten av några unionsrättsliga bestämmelser. Den hänskjutande domstolen har inte, på ett abstrakt sätt, ifrågasatt giltigheten av dessa bestämmelser, utan deras tillämpning i tiden på en given situation. Det är riktigt att den, i slutet av sitt beslut, hänför till en underlåtelse att tillämpa artikel 103.3 i unionens tullkodex, men den gör snarare detta mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet.

84. Den hänskjutande domstolen har motiverat hänvisningen till rättssäkerhetsprincipen och principen om berättigade förväntningar med att ”det skulle kunna hävdas” att det, vid det datum då tullskulden uppkom (den 4 juli 2013) ”inte var uppenbart eller förutsägbart för den berörde att lagstiftningen skulle ändras beträffande uppbärande och preskription …”.[59]

56 Corte costituzionale (Konstitutionsdomstolen) påpekade att ”domstolen i domen i målet Taricco [I], enbart prövade frågan om förenligheten av den regel som anges i denna dom med artikel 49 i [stadgan] vad beträffar principen om förbud mot retroaktiv tillämpning. Domstolen [prövade emellertid inte] den andra delen av principen om laglighet i fråga om brott och straff, det vill säga kravet att den straffrättsliga bestämmelsen ska vara tillräckligt tydlig” (punkt 19 i domen Taricco II).

57 Europaparlamentet har, efter att ha förespråkat en tillämpning av punkterna 54–57 i domen Taricco I i detta mål, analogt angett följande: ”De krav som följer av principen om berättigade förväntningar är strängare i brottmål än i förvaltningsrättsliga mål, till vilka hör uppbörden av en tullskuld” (punkt 42 i dess skriftliga yttrande). Den nederländska regeringen har i sitt svar på domstolens frågor instämt med denna bedömning (punkterna 5 och 6).

58 Punkt 2 i dess skriftliga yttrande.

59 Beslutet om hänskjutande, punkt 4.7.2.

85. Den hänskjutande domstolen har emellertid medgett att unionslagstiftaren, genom att anta artiklarna 22.6 och 29 i unionens tullkodex, stärkte gäldenärens rättsliga ställning, genom att ge denne en rätt till en frist för att framföra sin ståndpunkt.[60] Sambandet mellan dessa bestämmelser och det tillfälliga upphörandet av preskriptionstiden, under perioden då gäldenären får framföra sin ståndpunkt, innebär inte någon försämring av situationen för gäldenären som skulle behöva leda till en underlåtelse att tillämpa artikel 103.3 i unionens tullkodex.[61]

86. Enligt fast rättspraxis ”[kräver] rättssäkerhetsprincipen … att rättsregler ska vara klara, precisa och förutsägbara när det gäller vilka rättsverkningar de har, så att berörda parter kan sätta sig in i de situationer och rättsförhållanden som omfattas av unionens rättsordning”.[62]

87. Beträffande rätten att göra anspråk på skydd för berättigade förväntningar har domstolen slagit fast att den ”följer av … rättssäkerhetsprincipen, tillkommer varje person som befinner sig i en situation där … administrationen har väckt grundade förhoppningar. Tydliga, ovillkorliga och samstämmiga uppgifter från en behörig och tillförlitlig källa utgör en sådan försäkran … Däremot kan ingen med framgång göra gällande att denna princip har åsidosatts om administrationen inte har gett vederbörande några tydliga försäkringar”.[63]

88. För det första kan emellertid ingen av dessa principer anses medföra någon skyldighet att behålla rättsordningen oförändrad under tid. Förväntningen om att lagstiftningen inte kommer att genomgå förändringar skulle dessutom vara särskilt ogrundad på ett område som, liksom tullområdet, kräver en konstant anpassning.[64] Ett bevis på detta är de efter varandra följande ändringarna av gemenskapens tullkodex, från det att den antogs 1992 och fram till upphävandet av denna genom förordning nr 952/2013. Antagandet av unionens tullkodex motiverades av behovet av ”att förordningen beaktar utvecklingen av unionsrätten”.[65]

89. För det andra, när det gäller skydd för berättigade förväntningar i den mening som avses ovan, finns det i handlingarna ingen uppgift av vilken framgår att den nederländska myndigheten gav Jumbocarry ”konkreta garantier” beträffande uppbörden av tullskulden vid en viss tidpunkt.

90. För det tredje utesluter inte rättssäkerhetsprincipen att bestämmelser måste tolkas, när deras innehåll uppvisar tolkningssvårigheter som medför tvivel för dem som de påverkar eller som ska tillämpa dem. Just för att skingra dessa tvivel har den mekanism för domstolssamarbete som anges i artikel 267 FEUF införts.

91. För det fjärde medför egentligen inte införandet av den nya artikel 103.3 b i unionens tullkodex någon ändring av den föregående rättsliga situationen. Det återspeglar snarare behovet av att ge en viss övertygelse åt en skyldighet för myndigheterna som redan existerade i gemenskapens tullkodex, enligt domstolens praxis,[66] och vars normativa utveckling ålåg den nationella lagstiftaren, på grund av brist på särskild uppmärksamhet av unionen.

92. I detta mål är det inte tal om någon rätt för gäldenären som innebär att tullskulden automatiskt och oundvikligt upphör tre år efter dess uppkomst, utan om en förväntning om att detta kan ske, inbegripet enligt de bestämmelser i gemenskapens tullkodex som var tillämpliga när denna skuld uppkom.

60 Fastställd till 30 dagar enligt artikel 8.1 i delegerade förordningen.

61 Beslutet om hänskjutande, punkt 4.7.3.

62 Dom av den 3 december 2019, Republiken Tjeckien/Parlamentet och rådet (C-482/17, EU:C:2019:1035, punkt 148).

63 Ibidem, punkt 153.

64 Vilket rådet erinrade om i sitt skriftliga yttrande, punkt 46.

65 Skäl 2 i unionens tullkodex.

66 Se tolkningen av motsvarade artiklar i gemenskapens tullkodex som kodifierar de ovan i punkt 38 och följande punkter nämnda domarna Molenbergnatie och CEVA.

93. Det ska erinras om att det inte förelåg någon sådan rätt, utan en förväntning på att uppnå preskription, när treårsfristen löpt ut, under förutsättning att denna frist inte tillfälligt upphörde att löpa, vilket kunde följa antingen av ett överklagande, eller av en administrativ åtgärd i syfte att meddela avsikten att uppbära tullskulden, före antagandet av beslutet att göra detta.

94. Som den nederländska regeringen har gjort gällande [67] kan tidpunkten för utsläckandet av tullskulden inte med full säkerhet fastställas på förhand, eftersom gemenskapens tullkodex fortfarande är gällande, på grund av eventualiteten av ett tillfälligt upphörande av treårsfristen enligt artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex, när ett överklagande lämnas in enligt artikel 243. [68]

95. Domstolens tolkning av denna artikel 221.3 gjorde det möjligt att dra slutsatsen att myndighetens underrättelse, även när gemenskapens tullkodex var i kraft, avbröt (med motsvarande verkan på preskriptionen) treårsfristen för att anmäla tullskulden. [69]

96. För det femte har den hänskjutande domstolen med rätta framhållit att förlängningen av preskriptionstiden, genom det tillfälliga upphörandet som underrättelsen medför enligt artikel 103.3 b i unionens tullkodex, är direkt knuten till gäldenärens möjlighet att framföra sin ståndpunkt innan tullmyndigheten antar ett beslut som går vederbörandes intressen emot.

97. Denna bestämmelse medför en balans mellan gäldenärens rätt att framföra sin ståndpunkt och unionens ekonomiska intressen. Behovet av denna balans är inte heller en nyhet i unionens tullkodex och logiken i att den administrativa underrättelsen medför att preskriptionstiden tillfälligt upphör att löpa existerade redan tidigare.

98. För det sjätte skulle, även om förlängningen av preskriptionstiden, genom den suspensiva verkan av gäldenärens underrättelse, skulle kunna klassificeras som en ”nyhet” i förhållande till bestämmelserna i gemenskapens tullkodex som var i kraft den 4 juli 2013 (när Jumbocarrys skuld uppkom), en omedelbar tillämpning av artikel 103.3 b i unionens tullkodex, från den 1 maj 2016, inte heller undergräva rättssäkerheten, då de tillämpliga bestämmelserna är tydligt fastställda.

99. Varje omsorgsfull tullaktör kunde känna till domstolens tolkning av tillämpligheten i tiden av handläggningsbestämmelserna, liksom av de materiella bestämmelserna om framtida verkningar av rättsliga situationer som ännu inte fastställts. Denna rättspraxis är fast och härrör, på tullområdet, från 1981. [70]

100. En omedelbar tillämpning av artikel 103.3 b i unionens tullkodex möjliggör, under alla omständigheter, en likabehandling av varje importör vars skuld inte har utsläckts, genom preskription, på dagen för ikraftträdandet av unionens tullkodex, såväl om den hade uppkommit före som efter denna tidpunkt. Från och med den 1 maj 2016 har alla rätt att framföra sin ståndpunkt i den situation som avses i artikel 22.6 i unionens tullkodex, under samma tid, beräknad på samma sätt.

67 Punkt 58 i dess skriftliga yttrande.

68 Enligt artikel 243.1 första stycket i gemenskapens tullkodex, ska ”[v]arje person … ha rätt att överklaga beslut som fattats av tullmyndigheterna i fråga om tillämpningen av tullagstiftningen och som berör denne direkt och personligen”.

69 Punkt 39 i detta förslag till avgörande.

70 Dom av den 12 november 1981, Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80–217/80, EU:C:1981:270).

V. Förslag till avgörande

101. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att de tolkningsfrågor som ställts av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) ska besvaras enligt följande:

”Artiklarna 103.3 b och artikel 124.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen är tillämpliga på en tullskuld som uppkommit före den 1 maj 2016 och vars preskriptionstid ännu inte hade löpt ut vid detta datum. Denna tillämpning åsidosätter inte rättssäkerhetsprincipen eller principen om skydd för berättigade förväntningar.”